

بخش (A): شناخت و معرفت جنگلداری

Recognizing the Importance of Forests

درس سوم: شناخت و درک اهمیت
جنگل ها

اصطلاحات

- ◆ Forest جنگل
- ◆ Forest canopy سایبان
یا قبه جنگل
- ◆ Piling پایه ها یا ستونها
- ◆ Pulpwood چوب نرم
خصوصاً برای کاغذ سازی
- ◆ Reserved forest land
زمین جنگل محفوظ
- ◆ Timberland سرزمین پر
درخت یا درختستان
- ◆ Total forest land
زمین جنگل کامل
- ◆ Urban forestry جنگلات
شهری
- ◆ Veneer روکش چوبی

جنگلات چه اهمیت دارد؟

- ◆ درختان همیشه در پیشرفت و سعادت بشر نفوذ و تاثیر داشته است.
- ◆ از درختان غذا، ادویه، روغن، سرپناه، سایه، وسایل و چیزی دیگر مورد ضرورت ساخته میشود.

◆ باری ۶۰٪ زمین توسط جنگل پوشیده شده بود. با انکشاف مدنیت و زندگی شهر نیشنی ساحات وسیع بخاطر کشت و زرع، معادن، شهرها و سرکها از جنگلات پاک شد.

◆ امروز تقریباً ۳۰٪ زمین هنوز هم جنگل دار می باشد.

جنگلات چه اهمیت دارد؟

- ◆ جنگل ها برای جهان ما اهمیت بسزای دارد.
- ◆ چوب عبارت از مواد خامی است که از جنگل بدست آمده، تولیدات و مصنوعات بی حسابی از آن ساخته می شود، مانند خانه ها، فابریکه ها، دفاتر .

جنگلات چه اهمیت دارد؟

♦ **جنگل (forest)** عبارت از اجتماع حیه درختان بوده که باهم بطور پیچیده رابطه متقابل دارد که در آن حیوانات و نباتات هم پیوند زندگی می کند.

♦ **سرزمین درختان (Timberland)** عبارت از زمین جنگلی است که توانایی تولید کردن چوب اضافتر از ۵،۰ متر مکعب در هر ۴،۰ هکتار در مدت یک سال را داشته و در قطع شدن آن ممانعت وجود ندارد.

جنگلات چه اهمیت دارد؟

- ◆ افغانستان دارای ۱،۲۵۲،۰۰۰ هکتار جنگلات می باشد این کشور به واردات چوب وابسته است.
- ◆ زمین جنگل محفوظ (Reserved forest land) چنان تعریف می شود که قطع کردن آن ممنوع می باشد.
- ◆ زمین دیگر جنگل، عبارت از زمینی است که دارای درخت بوده ولی کوچکترین نیاز سطح ذخیره کردن را تکمیل نمی کند.

جنگلات چه اهمیت دارد؟

◆ زمین کامل جنگل (*Total forest land*) عبارت از مجموعه جنگل چوب الواری (timberland)، زمین محفوظ جنگل و زمین دیگر جنگل (other forest land) می باشد.

◆ بدون شک بهبود و انکشاف عملکردهای اداره جنگلات افغانستان به یک اندازه وقت کافی نیاز دارد، افغانستان توانایی آنرا دارد تا روزی فرا رسد که کمترین وابستگی به چوب وارداتی داشته باشد.

جنگلات چه اهمیت دارد؟

♦ ارزشها و قدر اجتماعی جنگلات از جمله فواید است که برای سرگرمی ها و تفریح بیرون خانه زمینه را مساعد می سازد مانند: شکار کردن، ماهی گیری، مطالعه طبیعت، استقرار اردوگاه، میله ها، رهنوردی یا پیاده روی و ارزش مناظر طبیعی بمثابه موهبت الهی.

تأثيرات مفيد درختان چه است؟

◆ در پهلوی آنکه
جنگلها فوايد زيادی
در توليد داشته،
درختان ارزش
ديگری نيز دارد.

◆ منظره جنگل در نورستان افغانستان

تاثیرات مفید درختان چه است؟

◆ در ساحات وسیع جنگل ها اقلیم را متاثر نمی کند. ولی در ساحات کوچک، جنگلات می تواند بالای شرایط اقلیمی تاثیر داشته باشد.

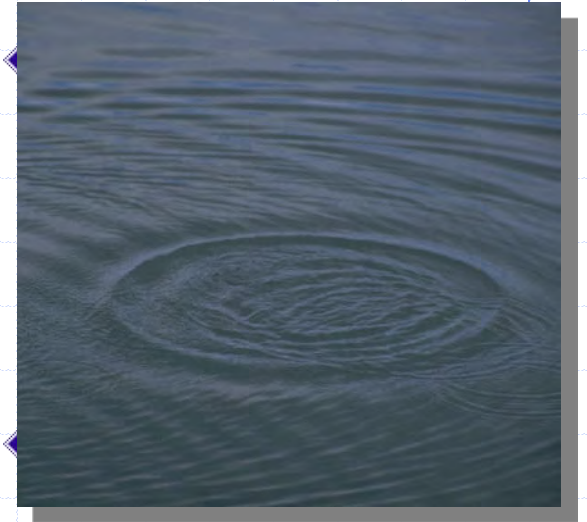
■ جنگلات بالای درجه حرارت، رطوبت یا نمناکی (humidity) و همچنان بالای سرعت باد تاثیر دارد.

■ پوشش چتر مانند (canopy) جنگلات در برابر تابش مستقیم نور آفتاب به سطح جنگل مانع ایجاد کرده و بدین ترتیب فرش جنگل را سایه دار می سازد که این امر در ذات خود درجه حرارت هوا جنگل، درجه حرارت خاک و رطوبت جنگل را تحت تاثیر و نفوذ خود قرار می دهد.

تأثيرات مفيد درختان چه است؟

برگها و شاخچه های درختان تاثیر منفی مستقیم باران را درهم میشکند، قسمیکه برگها و شاخچه ها قطره های باران را بشکل قطره پی (چکیدن) به زمین می ریزاند، نه اینکه باران بشکل یک قوه وارد زمین شود.

زمانیکه باران به فرش جنگل می رسد، پس باران توسط پوشش گیاهی و لاشبرگ (خاک دارای مواد گیاهی و حیوانی پوسیده و مقوی) جذب میشود و بدین ترتیب از جریان سطحی آب روی خاک جلوگیری بعمل می آید.

تأثيرات مفيد درختان چه است؟

◆ پوشش گیاهی و هیومس (خاک دارای مواد گیاهی و حیوانی پوسیده و مقوی) خاک را شاداب، نفوذ پذیر و منفذدار نگه میدارد که این امر در ذات خود ته نشینی آب را در زیر بستر (substratum) جایگاه آب ذخیره میشود، میسر می سازد.

تأثيرات مفيد درختان چه است؟

♦ خاک جنگل بسیار عمیقاً منجمد نمیشود چون خاک جنگل اکثراً از ذوب شدن برف (melting snow) آب را جذب می کند.

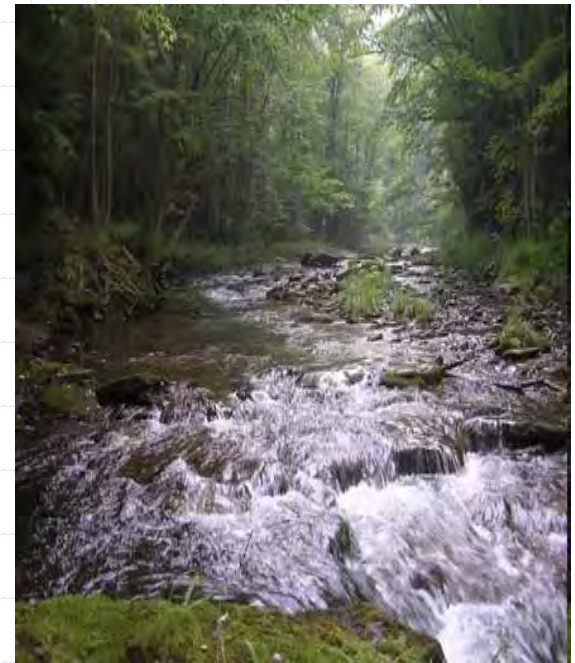
♦ با تاخیر ذوب شدن برف و جذب شدن آب برف بخاک، جنگلات مدت جریان آب را طولانی می سازد که این عمل سیلابی شدن آب را کاهش داده و جریان آب جویها و دریا ها را برابر و یک نواخت می سازد.

تأثیرات مفید درختان چه است؟

◆ پوشش جنگلی (Forest vegetation) جریان آب را از تابش حرارت مکمل آفتاب سایه دار می سازد و بدین ترتیب نهرها و جویها را از گرفتن حرارت های بلند آفتاب باز داشته و جویها پاک و مطلوب را برای حیات ماهیان مساعد می سازد.

تأثیرات مفید درختان چه است؟

- ◆ در آب پخش‌شان‌های (آبگیره رودخانه) جنگل‌دار جایگاه اداره عملکردها بطور محتاطانه صورت گرفته باشد از جریان شدید آب در فصل زمستان و تابستان جلوگیری بعمل می‌آید، به این معنی که در کنترل سیلاب‌ها کمک می‌کند.
- ◆ جویها و نهرهای جنگل معمولاً دارای اندازه کم رسوب (sediment) می‌باشد، حتی در دوران‌های جریان بلند جویها.

تاثیرات مفید درختان چه است؟

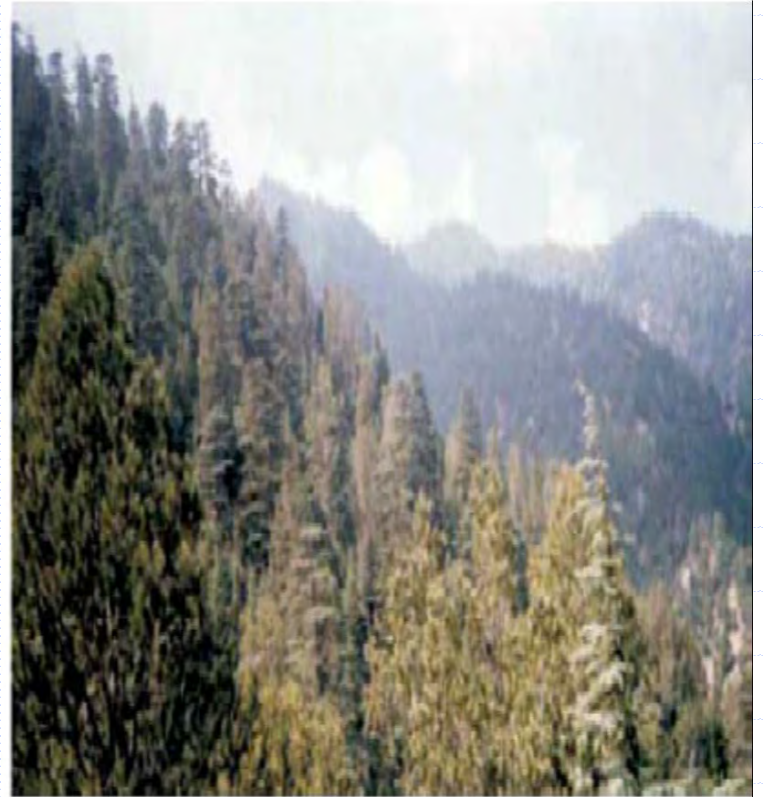
- ◆ انواع و اقسام زیادی از جانوران وحشی (عالم وحوش) در جنگل یافت میشوند، جاییکه آنها غذا و سرپناه خویش را بدست می آورند.
- ◆ جنگلات در کاهش تخریب بادهای (wind erosion) بسیار کمک می کند.
- ◆ خسارات مدهش بادهای عبارت از خشک شدن آب سطح خاک و تیت و پراکنده شدن خاکها می باشد. جنگلات در مقابل حرکت بادهای سد واقع شده و از تخریب شدن خانه ها، مالداري و چوب های تعمیراتی توسط باد های سرد و گرم جلوگیری می کند.

پوشش جنگل - عقب ماندگی جنگلات ذوب شدن برف

جنگلات چه اهمیت اقتصادی دارند؟

- ◆ منابع جنگل دارای ارزش اجتماعی و اقتصادی می باشند.
- ◆ منابع جنگل وقتی اقتصادی پنداشته میشوند که عاید و در آمد را بیار آورد.

منظره جنگل در نگرهار
افغانستان

جنگلات چه اهمیت اقتصادی دارند؟

◆ چوب تیر، چراگاه، سرگرمی یا تفریح، آب منرالی، ماهی و عالم وحوش (wildlife) همه مثالهای ارزشهای اقتصادی درآمد تولید جنگلها محسوب می شوند.

◆ بزرگترین سهم اقتصادی جنگلات عبارت از مصنوعات است که از درختان بدست می آید.

جنگلات چه اهمیت اقتصادی دارند؟

- ◆ چوب جز مهم مواد
تعمیراتی خانه ها،
اپارتمانها، تعمیرات،
ساختمان های صنعتی،
اخبار، بکس ها، موبل و
تجهیزات سپورتی می
باشد.

جنگلات چه اهمیت اقتصادی دارند؟

- ◆ در سراسر جهان نیم از چوب های قطع شده سالانه بخاطر مواد تئخین و پخت و پز استعمال می شود. بعضی ازین چوبهای قطع شده مستقیماً بحیث چوب سوخت سوختانده میشوند و بعضی آن نخست به ذغال تبدیل شده و بعداً توسط ساکنین شهر و صنعتکاران بحیث مواد سوخت سوختانده میشود.
- ◆ 95 فیصد مردم افغانستان چوب را در پخت و پز، تئخین و مقاصد دیگر استعمال می کنند.

لاری های مملو از چوب سوخت که طرف شهرهای
عمده در حرکت اند

◆ یک بر سوم حصه چوب که سالانه قطع میشود
مشمول بر چوب های نجاری (قطعه قطعه نشده) بوده
که بعداً به مواد تعمیراتی مبدل میشوند، مانند تخته ها
(lumber)، تخته ی چندلا، تخته فبری یا فبری، خرده
چوب (تخته ای که از خرده چوب و خاک آره درست شده)
و تخته های براده.

◆ یک بر ششم حصه آن به خمیر کاغذ (pulp) تبدیل
میشود که در انواع مختلف تولیدات کاغذی استعمال
میشود.

◆ از درختان جنگلات تخته ها، چوب کاغذ، لایه یا روکش چوب (veneer)، رسمانها، استحکامات خط قطار (خطوط ریل) و ستونها ساخته میشود.

◆ از تخته های چوب در تولید مبیل (furniture) و اجناس دیگری صنعتی استفاده می شود.

◆ در افغانستان از چوب در پوشش چت، دروازه ها، دریچه ها (کلکین) و مبیل استفاده می کنند.

◆ 90 فیصد پوشش چت ها توسط چوب صورت گرفته است.

◆ 99 فیصد دروازه ها و کلکین ها از چوب ساخته شده است.

جنگلات چه اهمیت اقتصادی دارند؟

◆ چوب نرم کاغذ سازی (Pulpwood) عبارت از چوب قطع شده و آماده شده برای خمیر چوب (pulp) بوده که بعداً در تولید کاغذ از آن استفاده میشود.

◆ روکش چوبی (Veneer) عبارت از صفحه نازک چوب می باشد.

◆ پایه ها (Piling) تیر مدور و درازی بوده که در تعمیرات بخاطر استحکامات (ستونها) بکار برده میشوند.

جنگلات چه اهمیت اقتصادی دارند؟

◆ عین منابع ارزش اجتماعی معین دارد که شاید درآمد تولیدی نداشته باشد اما هنوز هم از نگاه تولید که به نفع و مصلحت جامعه باشد ارزش دارد.

■ ارزشهای اجتماعی بطور عام ارزشهای اند که وابسته به ملحوظات زیبایی می باشند، مانند کیفیت و مرغوبیت مناظر ساحه جنگل.

جنگلات چه اهمیت اقتصادی دارند؟

♦ ارزشهای دیگر اجتماعی جنگل مربوط به ابعاد بیولوژیکی میباشد، مانند بی نظیری بودن (uniqueness) نباتات و حیوانات که در جنگل پیدا می شوند.

♦ جنگل های که ارزشهای اجتماعی داشته باشند، برای نسل های آینده بحیث یادگار پیشینیان به احتیاط نگهداشته میشود.

جنگلات چه اهمیت اقتصادی دارند؟

- ◆ بعضی از این ساحات جنگل ها شاید استعمالهای همزمان دیگری نیز داشته باشند، مانند استفاده تفریح از جنگل یا برقرار سازی شکارگاه بیولوژیکی (biological preserves).
- ◆ ساحه پر درخت با توپوگرافی مناسب برای ذخایر آب از آب مشبوع میشوند.

جنگلات چه اهمیت اقتصادی دارند؟

◆ تضاد منافع (Conflict of interests) معمولاً در بین استعمال اقتصادی و اجتماعی زمین جنگل بوجود می آید.

◆ نمونه ای چنین ساحه عبارت از ساحات است که بخاطر ذخایر آب پر آب شده باشد و یا برای شکار تخصیص شده باشد چنین ساحات برای صنعت چوب مورد استفاده قرار نمی گیرد.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

- ◆ جنگلات شهری یک شعبه ویژه جنگلات است.
- ◆ جنگلات شهری به جنگلات عنعنوی مشابهت داشته به این معنی که در هر دو حالت زرع و اداره درختان بخاطر نفع رساندن به جامعه صورت می گیرد.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

◆ جنگلات شهری همچنان سهم درختان را در حالت فعلی و آینده از نگاه فیزلوژیکی، سوشولوژیکی و اقتصادی جامعه شهری مد نظر میگیرد.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

- ◆ درختان در امتداد کوچه ها و خیابان ها کشت و غرس می شوند.
- ◆ در شهرها از درختان بمشابه مناظر تزیینی خانه ها، دفاتر، مراکز خرید و فروش و جاهای پارک استفاده می شود.
- ◆ درختان بشکل طبیعی یا توسط دیزاین در قبرستان ها، کمربند سبز اطراف شهر و پارک ها پراکنده شده اند.

نمونه از جنگلات شهری در هرات افغانستان

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

◆ از درختان و جنگلات شهری فواید زیادی بدست می آید.

◆ این فواید عبارت اند از فایده اقتصادی، محیطی، عالم وحوش (wildlife)، زیبایی و ارزش های اجتماعی.

■ درختان در محیط های شهری با کم کردن مصارف عملیاتی مربوط تاثیر مستقیم اقتصادی داشته می تواند.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

◆ بزرگترین فایده درختان یکی هم سایه است، که درجه حرارت را پایین می کند.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

♦ درختان و جنگلات توسط سایه در گرداگرد خانه ها، مکاتب، و تعمیرات دفاتر درجه حرارت را پایین آورده و بدین ترتیب مصرف انرژی را بخاطر شایسته سازی هوا در فصل تابستان کاهش می دهد.

♦ درختان و جنگلات نه تنها توسط سایه خود هوا را سرد می کند، بلکه توسط جذب کردن حرارت در پروسه تعرق (transpiration) نیز هوا را در مجاورت های بلافاصل (immediate vicinity) یا جاهای نزدیک سرد می کند.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

◆ درخت های برگ ریز (Deciduous) برگ های خود را در فصل خزان از دست می دهد، بدین معنی که در زمستان زمینه تابش نور آفتاب را مساعد می سازد.

◆ بدون شک تابش نور در زمستان مصارف تخمین را کاهش می دهد.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

♦ درخت های شهری بحیث بادشکن ها نیز ایفای وظیفه نموده می تواند و بدین ترتیب زور و قوت بادهای زمستانی را تخفیف میدهد، که برین اساس مصارف تئخین و گرم کردن پایین می شود.

♦ بادشکن ها (Windbreaks) برف را از حرکت بسوی راه های اختصاصی یا ورودی، کوچه ها و پارکینگ باز میدارد.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

- ◆ درخت محیط شهری را از چندین ناحیه تحت نفوذ و تاثیر خود قرار میدهد.
- ◆ چون درخت ها بر زمین سایه می افکند، بناءً درجه حرارت خاک در تابستان سرد شده و سبب ابقا و نگهداری رطوبت خاک می گردد.
- ◆ ابقای رطوبت به علفزارها، چمن ها و گلها یا باغچه های سبزیجات منفعت می رساند.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

- ◆ جنگلات شهری حفاظت آب پخشان را تامین می کند.
- ◆ این تاثیر بالای آب پخشان به منابع پاک آب بخاطر نوشیدن منفعت می رساند. و یا آب پخشان ها (watershed) جاهای خوب تفریح می باشند.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

- ◆ منفعت دیگری آن اداره طوفان آب است که طغیان آنرا کاهش می دهد.
- ◆ آب منحرف شده از کوچه ها بسوی زونهای ذخیره (storage zones) هدایت داده میشود، که این کار کیفیت و کمیت جریان آب را متاثر می سازد.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

- ◆ درخت ها و جنگلات شهری اکسیجن را تولید کرده و کاربن دای اکساید را بمصرف می رساند.
- ◆ که این عمل در مرغوبیت هوای ساحات شهری کمک می کند.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

- ◆ در اطراف و اکناف جهان، پارکهای شهر و جنگلات جای بودوباش را برای بسیاری از انواع عالم وحوش در داخل ساحات شهری تامین می کند.
- ◆ نگهداری درختان متنوع، بوته ها و نباتات زیرسته ها (understory) انواع حیوانات وحشی متنوع را تهییج و تحریک می کند.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

◆ یکی از مهمترین فواید که توسط درخت ها در محیط های شهری تامین میشود بطور ساده جمال و قشنگی آنها است.

◆ جمال و حسن درخت ها و بوته ها خطوط سفت و محکم ساختمان های دست ساخت انسان را نرم کرده و دلپذیری محیط را افزایش می دهد.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

♦ ارزشهای مربوط به زیبایی (Aesthetic) و اجتماعی بر اساس طرح و پابرجاسازی (بومی کردن) درست درخت ها در محیط شهری افزایش یافته می تواند.

♦ نوع یک درخت با شرایط شهری سازگار شده می تواند تا اثر مطلوب بصری و کاری تامین کند.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

- ◆ اگر درخت ها در مناظر و محوطه شهری جاگزین شود درین صورت زیبایی و قشنگی فصل ارزش مهم دیگر تزینی درخت ها است.
- ◆ درخت ها مانند، مگنولیا (magnolia)، شاه بلوط هندی (buckeye) و درخت سرخک (از خانواده سگ زبانان) در فصل بهار گل های خوشنما دارند، در حالیکه شاخ و برگ (foliage) درخت افرا و درخت فان یا درخت غوشه (birch) رنگ های پر درخشش و تابناک را در فصل برگ ریزان (خزان) تامین می کنند.

جنگلات شهری (urban forestry) چه اهمیت دارد؟

- ◆ اگر درختان بطور درست مطالعه شوند، درست جاگزین شوند و مراقبت آن عملی شود، بدون شک درخت ها بطور گسترده شرایط زندگی محیط های شهری (urban environments) را بهبود می بخشد.
- ◆ ولیکن درخت ها بدون طرح و پلان درست تاثیرات منفی نیز داشته می تواند.

خلاصه / مرور

1. اهمیت جنگلات را تشریح کنید.
2. تاثیرات مفید درختان را تشخیص و تعیین کنید.
3. اهمیت اقتصادی جنگلها را توضیح کنید.
4. اهمیت جنگلات شهری را بیان کنید.